

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА
БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

Факультет механіки, енергетики та інформаційних технологій
Кафедра права

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Відновлювані
джерела енергії та
гідроенергетика»
Сергій КОРОБКА
(ім'я та прізвище, підпис)
«28» серпня 2025 року

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету механіки,
енергетики та інформаційних
технологій
Степан КОВАЛИШИН
(ім'я та прізвище, підпис)
«28» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКЗ 11 Правознавство

/код і назва навчальної дисципліни/

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	14 – Електрична інженерія (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	145 Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика (код і назва спеціальності)
спеціалізація	 (шифр і назва/)
освітня програма	Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика
вид дисципліни	обов'язкова (обов'язкова / за вибором/)

2025–2026 навчальний рік

Робоча програма «Правознавство»

(назва навчальної дисципліни)

Укладач: в.о. доцента кафедри права, доктор філософії в галузі права

Анна Олександрівна НЕСТЕРЕНКО.

(вказати укладачів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права:

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 року

Завідувачка кафедри права

/підпис/

Галина ГРЕЩУК

/ім'я та прізвище/

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальностей 145 «Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика» та G4 «Енерговиробництво»
(назва спеціальності)

Протокол № 1 від «28.08.2025 року»

Голова НМКС

Віталій БОЯРЧУК

(підпис, ім'я та прізвище)

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету МЕІТ

(назва факультету)

Протокол № 1 від «28.08.2025 року»

Голова НМРФ

Степан КОВАЛИШИН

(підпис, ім'я та прізвище)

Ухвалено вченою радою факультету МЕІТ протокол №1 від «28.08.2025 року»

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Всього годин	
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Семестр	3	3
Кількість кредитів/годин	3/90	3/90
Усього годин аудиторної роботи	42	16
в т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	14	8
• практичні заняття, год.	28	8
• лабораторні заняття, год.		
• семінарські заняття, год.		
Усього годин самостійної роботи	48	74
Форма контролю	Залік	Залік

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:

для денної форми здобуття освіти –53,3%

для заочної форми здобуття освіти –17,78%

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою освітньої компоненти «Правознавство» для студентів спеціальності 145 «Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика» є формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про правову систему України та міжнародне право, розвиток правової культури й правосвідомості, набуття знань щодо основних галузей права та механізмів правового регулювання суспільних відносин, зокрема у сфері енергетики та екології, а також забезпечення здатності застосовувати правові норми у професійній діяльності для вирішення практичних завдань, захисту прав та інтересів, дотримання законності й сприяння сталому розвитку та екологічній безпеці.

Завданням освітньої компоненти «Правознавство» є ознайомлення студентів з основними галузями права та правовими механізмами регулювання суспільних відносин, формування навичок аналізу й застосування правових норм у професійній діяльності, розвиток правового мислення та культури, забезпечення розуміння прав і обов'язків громадян, суб'єктів господарювання та державних органів, а також усвідомлення ролі права у забезпеченні сталого розвитку, екологічної безпеки та ефективної діяльності у сфері відновлюваних джерел енергії та гідроенергетики.

Пререквізити

Назва дисципліни / компетенції	Обґрунтування
Історія України	Знання з історії України формують розуміння еволюції державності, правових інститутів та суспільних відносин, що дозволяє студентам усвідомити історичні передумови сучасної правової системи та її зв'язок із розвитком суспільства
Філософія	Філософські знання забезпечують формування критичного мислення, навичок аргументації та аналізу соціальних явищ, що є необхідним для осмислення сутності права, його ціннісних засад та ролі у регулюванні суспільних процесів
Екологія та захист навколишнього середовища	Компетенції у сфері екології дозволяють інтегрувати правові знання з екологічними та енергетичними проблемами, розуміти правові механізми охорони довкілля та забезпечення сталого розвитку, що є особливо важливим для майбутніх фахівців у галузі відновлюваних джерел енергії та гідроенергетики.

Постреквізити

Назва дисципліни / компетенції	Обґрунтування
Екологічне право	Базові знання з «Правознавства» забезпечують розуміння загальних принципів права, що є необхідним для подальшого вивчення спеціалізованих норм екологічного законодавства, спрямованих на охорону довкілля та регулювання діяльності у сфері відновлюваної енергетики
Договірне право	Деталізує правові механізми укладення договорів у сфері енергетики

Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Відновлювані джерела енергії та гідроенергетика» вивчення дисципліни забезпечує набуття здобувачами таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі відновлюваних джерел енергії та гідроенергетики або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів фізики та інженерних наук і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК14. Здатність працювати в команді.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК7. Здатність оцінювати енергетичну ефективність об'єктів, розробляти та впроваджувати енергоощадні технології. СК11. Здатність забезпечувати надійне функціонування обладнання відновлюваних джерел енергії, визначати характеристики специфічних матеріалів, процесів і продуктів у відновлювальній енергетиці та гідроенергетиці.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу. ПРН2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній та енергетичній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. ПРН4. Встановлювати зв'язок між інженерною діяльністю та впливом її на навколишнє середовище, застосовувати ефективні заходи щодо охорони навколишнього середовища. ПРН12. Приймати ефективні рішення з урахуванням проблем безпеки довкілля і правових питань, соціальних та екологічних наслідків технічних рішень, кодексу професійної етики і норм інженерної практики. ПРН19. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин	
	денна форма здобуття освіти (ЗФЗО)	заочна форма здобуття освіти (ЗФЗО)

	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ (за наявності окремих змістовних розділів)												
Тема 1. Основи теорії держави і права. Правова поведінка, відповідальність та академічна доброчесність.	12	2	4			6	12	1	1			10
Тема 2. Основи конституційного та адміністративного права України.	14	2	4			8	16	2	2			12
Тема 3. Основи кримінального права.	13	2	4			7	12	1	1			10
Тема 4. Основи цивільного та сімейного права.	13	2	4			7	12	1	1			10
Тема 5. Основи трудового права України.	11	2	4			5	12	1	1			10
Тема 6. Основи фінансового, бюджетного, податкового та митного права України	13	2	4			7	12	1	1			10
Тема 7. Основи земельного та екологічного права.	14	2	4			8	14	1	1			12
Усього годин	90	14	28			48	90	8	8			74

4. ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Тема 1. Основи теорії держави і права. Правова поведінка, відповідальність та академічна доброчесність. Вивчаються фундаментальні поняття держави (сутність, функції, форма) та права (ознаки, джерела); основи правової поведінки та правопорушення (склад, види). Ключовим елементом є розуміння юридичної відповідальності та її принципів, а також правових засад академічної доброчесності та відповідальності за її порушення в освітньому процесі.	2	1

2	Тема 2. Основи конституційного та адміністративного права України. Вивчаються конституційний лад України, принципи народовладдя, інститут громадянства та системи найвищих органів державної влади та основи адміністративного права, яке регулює відносини у сфері державного управління. Акцентується увага на понятті адміністративного правопорушення та видах адміністративної відповідальності (штрафи, стягнення), що є важливим для управлінців.	2	2
3	Тема 3. Основи кримінального права. Вивчаються такі ключові інститути, як поняття та ознаки кримінального правопорушення, його стадії, форми вини (умисел, необережність) та співучасть. Вивчаються мета, функції та види кримінального покарання.	2	1
4	Тема 4. Основи цивільного та сімейного права. Тема охоплює загальні положення цивільного права (предмет, метод, правовідносини). Особлива увага приділяється інституту права власності та його захисту. Розглядаються основи зобов'язального права та цивільно-правових договорів. Блок сімейного права вивчає поняття шлюбу, умови його укладення та припинення, майнові та особисті права подружжя, а також інститут опіки/піклування.	2	1
5	Тема 5. Основи трудового права України. Вивчаються норми, що регулюють трудові відносини. Розкривається поняття трудового права, його функції та джерела. Центральними питаннями є зміст і порядок укладення, зміни та припинення трудового договору (контракту), а також роль колективного договору у регулюванні трудових відносин на підприємстві.	2	1
6	Тема 6. Основи фінансового, бюджетного, податкового та митного права України. Тема зосереджена на фінансовому праві, що регулює публічну фінансову діяльність держави. Розглядаються його основні підгалузі: бюджетне право (засади формування та використання бюджетної системи), податкове право (види податків і зборів, принципи оподаткування) та митне право (митні режими та митна територія).	2	1
7	Тема 7. Основи земельного та екологічного права. Вивчаються норми регулювання природних ресурсів.	2	1

	У частині земельного права вивчаються форми власності на землю (державна, комунальна, приватна), поняття земельної ділянки та підстави набуття права власності. Екологічне право розкриває принципи охорони навколишнього середовища, поняття права власності на природні ресурси та основи права природокористування.		
Усього годин		14	8

5. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Тема 1. Основи теорії держави і права. Правова поведінка, відповідальність та академічна доброчесність. Аналіз та кваліфікація правопорушень (дисциплінарних, адміністративних, кримінальних) за їхнім складом. Розбір ситуаційних завдань із застосування юридичної відповідальності. Формулювання внутрішніх правил забезпечення академічної доброчесності.	4	1
2	Тема 2. Основи конституційного та адміністративного права України. Робота з текстом Конституції України для визначення прав, свобод та обов'язків громадян. Практичне застосування норм Адміністративного кодексу: аналіз процедур притягнення до адміністративної відповідальності та видів адміністративних стягнень у типових управлінських ситуаціях.	4	2
3	Тема 3. Основи кримінального права. Практичний розбір фабули злочину: кваліфікація діяння, визначення об'єктивних та суб'єктивних ознак. Визначення стадій вчинення кримінального правопорушення, встановлення форм вини та ролі співучасників на конкретних прикладах.	4	1
4	Тема 4. Основи цивільного та сімейного права. Рішення ситуаційних завдань щодо права власності (межі здійснення, підстави набуття та захист). Аналіз умов дійсності та недійсності цивільно-правових договорів. Розгляд питань припинення шлюбу, поділу майна подружжя та укладення шлюбного договору.	4	1
5	Тема 5. Основи трудового права України. Робота з нормативно-правовими актами, що регулюють працю. Практичне оформлення трудового договору (контракту). Аналіз законних підстав для звільнення (розірвання трудового договору) та розрахунок гарантій і компенсацій працівникам.	4	1

6	Тема 6. Основи фінансового, бюджетного, податкового та митного права України Аналіз структури бюджетної системи України та її основних джерел. Практична робота з прикладами розрахунку основних податків та зборів. Вивчення правових засад здійснення митних режимів та митного контролю (наприклад, для суб'єктів ЗЕД).	4	1
7	Тема 7. Основи земельного та екологічного права. Визначення та класифікація форм власності на землю. Розгляд підстав та порядку набуття права власності на земельні ділянки, у тому числі для юридичних осіб. Аналіз правових механізмів права природокористування та застосування екологічної відповідальності за порушення законодавства.	4	1
Усього годин		28	8

6 САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Тема 1. Правова держава, громадянське суспільство та механізми захисту прав людини. Поглиблене вивчення концепції правової держави та її ознак. Аналіз основних рис та функцій громадянського суспільства в Україні. Дослідження міжнародно-правових механізмів захисту прав людини (Європейський суд з прав людини, органи ООН) та їхнього впливу на національне законодавство.	3	3
2	Тема 2. Засади місцевого самоврядування та адміністративні послуги. Детальне вивчення правових основ місцевого самоврядування в Україні (система органів, повноваження, фінансова база). Аналіз правового регулювання надання адміністративних послуг (принципи, стандарти, оскарження). Роль державних реєстраторів та їхня відповідальність.	3	3
3	Тема 3. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння. Поглиблене вивчення інститутів Загальної частини Кримінального права. Детальний розгляд таких понять, як необхідна оборона, крайня необхідність, затримання особи, що вчинила злочин, фізичний або психічний примус, виконання наказу чи розпорядження. Аналіз правових умов правомірності цих обставин.	2	3
	Тема 4. Особливі види цивільно-правових договорів та спадкове право. Детальне вивчення спеціальних видів цивільно-правових договорів, які мають практичне значення (наприклад,	2	4

	договір оренди, позики, факторингу). Вивчення основ спадкового права: види спадкування (за законом, за заповітом), черговість спадкування, поняття обов'язкової частки.		
	Тема 5. Особливості праці окремих категорій працівників та трудові спори. Вивчення правового регулювання праці неповнолітніх, жінок, сумісників. Дослідження порядку укладення контракту як особливої форми трудового договору. Аналіз правових механізмів вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів (комісії по трудових спорах, судове врегулювання).	2	4
	Тема 6. Податковий контроль та митні платежі. Поглиблене вивчення механізмів здійснення податкового контролю (перевірки, їх види та порядок проведення). Аналіз порядку нарахування та сплати основних митних платежів при переміщенні товарів через митний кордон України. Відповідальність за порушення податкового та митного законодавства.	2	4
	Тема 7. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Детальне вивчення правового регулювання права власності на природні ресурси. Аналіз правового режиму та класифікації об'єктів природно-заповідного фонду (заповідники, парки). Вивчення принципів та механізмів екологічної безпеки та оцінки впливу на довкілля (ОВД).	2	4
Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів		32	49
Усього годин			

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Аналітичний огляд законодавчих ініціатив. Виберіть один актуальний законопроект (на розгляді Верховної Ради або Кабінету Міністрів), що стосується змін до конституційного або адміністративного права. Проаналізуйте його основні положення, мету, очікувані наслідки для правопорядку та сформулюйте власну обґрунтовану думку щодо доцільності його прийняття.

Підготуйте доповідь або презентацію (до 5 сторінок/слайдів).

Завдання 2. Правовий аудит діяльності підприємства. Складіть перелік обов'язкових локальних нормативних актів (наказів, положень, інструкцій), які мають бути розроблені на малому або середньому підприємстві (МСП) відповідно до вимог трудового законодавства України (наприклад, правила внутрішнього трудового розпорядку, положення про комерційну таємницю, положення про охорону праці).

Завдання 3. Кейс-аналіз судової практики. Знайдіть та проаналізуйте одне рішення Верховного Суду (або іншої вищої інстанції) за останні два роки, що стосується спору щодо права власності або спадкування. Визначте правову

проблему, позиції сторін та обґрунтування суду, поясніть, яке значення це рішення має для формування судової практики.

Відповідь підготуйте у форматі аналітичної записки.

Завдання 4. Змодельуйте ситуацію, коли посадова особа підприємства вчиняє адміністративне правопорушення (наприклад, у сфері екології чи порушення карантинних норм). Визначте склад цього правопорушення, норму Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), що застосовується, та вид і розмір адміністративного стягнення.

Відповідь підготуйте у форматі аналітичної записки.

Завдання 5. Проведіть порівняльний аналіз трьох видів юридичної відповідальності: дисциплінарної, адміністративної та кримінальної. Визначте їхні спільні та відмінні ознаки за такими критеріями: підстава настання, суб'єкт, санкції, орган, який застосовує.

Завдання виконайте у форматі порівняльної таблиці та висновку.

Завдання 6. Правове регулювання податкових пільг. Проаналізуйте Податковий кодекс України та визначте, які податкові пільги та преференції передбачені для суб'єктів малого підприємництва (або для IT-індустрії).

Завдання 7. Розробка положень шлюбного договору. На основі норм Сімейного кодексу України, розробіть п'ять ключових пунктів для шлюбного договору, які б регулювали майнові права подружжя щодо майна, придбаного до та під час шлюбу. Обґрунтуйте, чому саме ці пункти є важливими для захисту інтересів кожної сторони.

Завдання виконайте у форматі проєкту витягу зі шлюбного договору з обґрунтуванням.

Завдання 8. Правові наслідки неправомірного використання землі. Проаналізуйте, які види правопорушень та юридичної відповідальності (адміністративна, цивільна, кримінальна) передбачені за нецільове використання земельної ділянки або забруднення навколишнього середовища. Наведіть по одній статті з відповідних кодексів, що встановлюють відповідальність.

Виконайте у форматі дослідницької роботи.

Завдання 9. Аналіз принципів кримінальної відповідальності. На основі загальної частини Кримінального кодексу України, розкрийте зміст принципів законності, вини та індивідуалізації кримінальної відповідальності. Поясніть, як ці принципи втілюються у процесі призначення покарання.

Підготуйте завдання у форматі есе-роздуму.

Завдання 10. Забезпечення академічної доброчесності. Сформулюйте власне бачення «Кодексу честі студента» для вашого університету, присвяченого академічній доброчесності. Виділіть три найбільш важливі, на вашу думку, правила та обґрунтуйте, які санкції (у рамках чинного законодавства та статуту ЗВО) повинні застосовуватися за їх порушення.

Завдання виконайте у форматі проєкту Кодексу честі з обґрунтуванням санкцій.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання дисципліни застосовуються такі методи навчання, які забезпечують формування правових компетентностей у сфері архітектури та містобудування:

Теоретичні методи:

- лекції з елементами проблемного викладу – подання матеріалу через постановку проблемних запитань, що стимулюють аналітичне мислення;
- інформаційно-роз'яснювальні лекції – структуроване пояснення нормативно-правових актів, термінів, понять;
- оглядові лекції – узагальнення законодавчих змін, судової практики, міжнародного досвіду.

Практичні методи:

- практичні заняття – розв'язання правових ситуацій, аналіз кейсів, робота з нормативними документами;
- моделювання правових ситуацій – імітація реальних сценаріїв (наприклад, отримання дозволу на будівництво, захист авторських прав);
- рольові ігри – розподіл ролей між учасниками (архітектор, замовник, представник органу влади) для відпрацювання правових механізмів.

Інтерактивні методи:

- дискусії та дебати – обговорення спірних питань містобудівного законодавства;
- кейс-метод – аналіз реальних або змодельованих юридичних ситуацій у сфері архітектури;
- групова робота – виконання завдань у малих групах з подальшим представленням результатів.

Самостійна та індивідуальна робота:

- підготовка аналітичних записок, есе, презентацій – розвиток навичок юридичного письма та аргументації;
- ознайомлення з нормативно-правовими актами – самостійне опрацювання законодавства, судової практики;
- індивідуальні завдання – розробка юридичних моделей, аналіз договорів, підготовка правових висновків.

Цифрові та мультимедійні методи:

- використання онлайн-платформ для тестування, обговорення, спільної роботи над кейсами;
- презентації, відеоматеріали, інтерактивні схеми – візуалізація складних правових процесів.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль знань студентів здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу, сформованості правових компетентностей та здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях. У межах дисципліни використовуються такі методи:

Поточний контроль:

- фронтальне та індивідуальне опитування на практичних заняттях;
- тестування (усне та письмове) за темами курсу;
- аналіз ситуаційних завдань (кейсів) з правозастосуванням;
- оцінювання самостійної роботи (реферати, презентації, аналітичні записки);
- перевірка індивідуальних завдань.

Проміжний контроль:

- модульне тестування;
- оцінювання участі у дискусіях, рольових іграх, групових проєктах;
- захист індивідуального завдання або кейс-аналізу.

Підсумковий контроль (залік):

- підсумкова контрольна робота.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Таблиця 1 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Нестеренко А.О. Методичні рекомендації з дисципліни «Правознавство» для виконання практичних та самостійних робіт студентами ОС «Бакалавр» спеціальність 191 «Архітектура та містобудування» денної форми навчання. Львів, 2025. 36 с.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Герц А.А., Кравчук С.Й. Правознавство: навчальний посібник. Обкладинка тверда. К. : Видавничий дім «КОНДОР», 2023. 280 с.

2. Балюк Г. І., Демський Е. Ф., Ковальський В. С. [та ін.]. Правознавство: підручник; за відп. ред. О. В. Дзери. Видавництво Юрінком Інтер, 2024. 632 с.

3. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, А. Берлач та ін. ; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Вид. 5-те. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 700 с.

4. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, Ц58 А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.

5. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман, Г. В. Анісімова, Є. П. Суєтнов та ін.] ; за ред. А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2024. 1008 с.

6. Брездень В. Кримінальне процесуальне право: навч. посібн. Львів: ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького, 2024. 234 с.

7. Машков А. Д. Теорія держави і права: підручник. Київ: Алерта, 2024. 452 с.

8. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с.

9. Бутинська Р. Я., Мокрицька Н. П. Трудове право України : навчальний посібник. Львів : «Галицька видавнича спілка», 2022. 312 с.

10. Годованюк А. Й., Харитоновна Т. Є., Гавриш Н. С., Григор'єва Х. А., Заверюха М. М., Канівець Л. А., Караханян К. М., Караханян К. М. Земельне право : навч.-метод. посіб. для студентів усіх факультетів та форм навчання за спеціальністю 081 «Право» / за ред. проф. Т. Є. Харитоновної. Луцьк. 2024. 156 с.

11. Дякович М. М. Сімейне право України : навч. посіб. Харків : ЕКУС, 2022. 416 с.

12. Інтелектуальна власність та авторське право: Навч. посіб. для студ. ВНЗ /І.М. Чістякова, І.Б. Кривдіна, Д.В. Буряк та ін./ 204 с. т. 2023 р.

13. Фінансове право : підручник / [О. О. Дмитрик, К. В. Єфремова, А. М. Котенко та ін.] ; за ред. О. О. Дмитрик ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2024. 704 с.

14. Податкове право : підручник / за ред. Д. О. Гетманцева та М. П. Кучерявенка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2025. 488 с.

15. Митне право: підручник / за заг. ред. О. П. Рябченко, Л. М. Дорофєєвої. Луцьк : Вежа-Друк, 2024. 548 с.
16. Музика-Стефанчук О.А., Якимчук Н.Я. Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів: підручник. Київ: АртЕк, 2024. 656 с.
17. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник для підготовки до ЄФВВ. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 300 с.
18. Академічна доброчесність: навч. посібник / [В. М. Пивоваров (керівник авт ... ун-т імені Ярослава Мудрого, 2024. 25 с.

Допоміжна

1. Конституція України від 8 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 року № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Цивільний кодекс України Відомості Верховної Ради України 2003. № 40-44. ст.356.
6. Земельний кодекс України: Кодекс України; Закон від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
7. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
8. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку : Закон України від 08 лютого 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-вр#Text>.
9. Про державний контроль за використанням та охороною земель : Закон України від 19 червня 2003 р. № 963-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15#Text>.
10. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24 лютого 1994 р. № 4004-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>.
11. Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання : Закон України від 14 січня 1998 р. № 15/98-вр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15/98-вр#Text>.
12. Паризька угода: Угода Орг. Об'єдн. Націй від 12.12.2015: станом на 14 лип. 2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_l61#Text
13. Як ООН підтримує Цілі сталого розвитку в Україні. Організація Об'єднаних Націй (Україна): вебсайт. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>
14. Європейський Зелений Курс. Екодія: вебсайт. URL: <https://ecoaction.org.ua/ievropejskyjzelenyj-kurs.html>
15. Україна та Європейський зелений курс: річ. моніторинг. звіт, 2022 р. URL: https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2023/01/2022_richnyj_egdmonitor_ua-upd.pdf.

16. Грачук В.С. Правове регулювання енергетичних правовідносин в Україні в контексті сталого розвитку. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2024. С. 107-113.

17. . Матійчук Л., Новосад О., Павлова О. Державні та ринкові шляхи регулювання системи енергетичної безпеки. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 5(5). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-139-152](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-139-152).

18. Марцеляк О.В., Марцеляк С.М., Марцеляк М.О. Поняття конституціоналізму і його трансформація в умовах війни *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*. Випуск 35, 2023. С. 97-111.

19. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар. І том. Станом на 17 лютого 2025 року. / За заг. ред. Копотуна І. М. Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2025. 708 с.

20. Кузнєцова Л. В. Щодо питання академічної доброчесності як складової адміністративно-управлінської діяльності ЗВО (теоретико-правове дослідження). *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*. 2025. № 2. С. 104-111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sdeli_2025_2_14

21. Возний М. В. Адміністрування митних платежів як об'єкт фінансово-правового регулювання. *Економіка. Фінанси. Право*. 2025. № 1. С. 23-26.

22. Ментух Н. Ф. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання протидії митній злочинності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 487-493. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2025_1_83.

23. Сарнавський М. Адміністративно-правові основи діяльності військового омбудсмена: міжнародний досвід і перспективи України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2025. Вип. 87(3). С. 160-168. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2025_87\(3\)_25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2025_87(3)_25).

24. Лихова С. Я. Вплив рішень ЄСПЛ на кваліфікацію провокації кримінального правопорушення. *Науковий вісник НДІ проблем досудового розслідування*. 2025. № 1. С. 21-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvndipdr_2025_1_4

25. Лемак О. В. Соціальна держава: сутнісне, безпеково-правове та кримінологічне значення. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. № 1. С. 615-622. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2025_1_104

26. Калаур І., Зайцева-Калаур І. Цифрова річ як об'єкт цивільних прав: законодавча модель правового режиму та доктринальні тенденції. *Цивілістична платформа*. 2025. № 1. С. 6-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/civplat_2025_1_4.

27. Грабар Н. М. Об'єкти цивільних прав в оновленому цивільному законодавстві: окремі проблеми рекодифікації *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2025. Вип. 87(1). С. 201-205. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2025_87\(1\)_30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2025_87(1)_30).

28. Бичкова С. С. Засоби захисту інтересів відповідача у цивільному процесі (з огляду на стандарти Європейської конвенції з прав людини та принципи цивільного судочинства). *ScienceRise. Juridical Science*. 2025. № 1. С. 10–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/srjusc_2025_1_4.

29. Берназюк І. М. Штучний інтелект як нова реальність та його потенційний вплив на конституційно-правове регулювання в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 1. С. 76-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anpopr_2025_1_13

30. Недолуга Д. С., Андрущенко Т. С. Конституційно-правові аспекти реалізації права власності на землю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2025. Вип. 88(1). С. 328-334. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2025_88\(1\)__50](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2025_88(1)__50).

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси – книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУВМБТ, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.

2. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет з переліком сайтів:

Офіційний сайт Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua>.

Офіційний сайт Президента України: <http://www.president.gov.ua>.

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>.

Офіційний сайт Міністерства економіки України: <http://www.me.gov.ua>.

Офіційний сайт Міністерства фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua>

Офіційний сайт Національного банку України: <http://www.bank.gov.ua>

Офіційний сайт Міністерства оборони України (<http://www.mil.gov.ua>).

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України (<http://www.mon.gov.ua>).

Офіційний сайт Служби безпеки України (<http://www.ssu.gov.ua>).

Офіційний сайт Вищої ради правосуддя (<http://www.vru.gov.ua>).

Офіційний сайт Міністерства юстиції України (<https://minjust.gov.ua/>).

Офіційний сайт Єдиного державного реєстру судових рішень (<http://www.reyestr.court.gov.ua/>).

Офіційний сайт Кабінету електронних сервісів (https://kap.minjust.gov.ua/services?product_id=3&is_registry=1&keywords=&usertype=all).

Інформаційний центр Міністерства юстиції України (<http://www.informjust.kiev.ua>).